

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hyperaspistes Diatribae Aduersus Seruum Arbitrium Martini Lutheri

Erasmus, Desiderius

Coloniæ, 1526

VD16 E 3030

60 Lutherus du[m] sanctos & ecclesia[m] occulta[m] dicit, uult arrogare
conuenticulis hæretico[rum] autoritate[m] eccl[es]iæ detrahit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34433

triarchis & ap[osto]lis ac christianis cōiugibus terra, nō
coelū debeat, aut uirginibus uestalibus in genti-
bus sine Chro, coelū debeat. Et tñ hæc & s[im]ilia ex
patribus colligūt Sophistæ, dū nūero potius q̃ iu-
dicio certāt, ut autoritatē illis parēt, quēadmodū
fecit insulsus ille Faber Cōstantiensis, q̃ margaritā
tū illud suū, id est, Augiæ stabulū nup[er] donauit pu-
blico, ut eēt qd̃ p[ro]p[ri]js & eruditis nausēā cieret & uo-
60 Per hæc ad illud rñdeo, ubi dicis (mirū
Incredibile eē, ut deus eccl[esi]æ suæ errorē dissimula-
rit tot seclis, nec ulli sanctor[um] suor[um] reuelarit, id qd̃
nos cōtendimus eē doctrinæ euangelicæ caput.
Primū nō dicimus errorē hunc eē in eccl[esi]a sua to-
leratū a deo, nec in ullo suo sancto, Eccl[esi]a em̃ spū
dei regit, Sācti agunt spū dei, Rom. 8. Et Chr[istu]s cū
Eccl[esi]a sua manet usq[ue] ad cōsummationē mūdi. Et
eccl[esi]a dei est firmamentū & colūna ueritatis, Hęc
(inq[ui]t) nouimus, Nā sic habet & symbolū oim no-
strū, Credo eccl[esi]am sanctā catholicā, ut impossibi-
le sit, illā errare etiā in minimo articulo. Atq[ue] si etiā
donemus, aliq[ui]s electos in errore teneri in tota uis-
ta, tñ ante mortē necesse ē, ut redeāt in uia, q̃a Ch[ri]s-
tus dicit Iohā. 8. Nemo rapiet eos de manu mea. Sed
hic labor, hic opus est, certo cōstare, an illi, quos tu
eccl[esi]am uocas, Eccl[esi]a sint, u[el] poti[us] an tota uita er-
rantes, demū ante mortē sint reducti. Neq[ue] em̃ ses-
quit[ur] statim. Si deus illos oēs, q̃s adducis, quāta uis
longa serie seclor[um], eruditissimos uiros, passus sit
errare, ergo eccl[esi]am suā passus est errare. Vide po-
pulū dei Israel, ubi in tanto regū nūero & tēpore,
ne unus quidē rex nūerat, q̃ nō erret. Et sub Elia
ppheta sic oēs & omne qd̃ publicū erat istius po-
puli

puli, abierat in idolatriā, ut se solū relictū putaret
cū interim, dū reges, principes, sacerdotes, pphes
tæ, & qcqd poterat pplus ul' ecclia dei dici, pditū
irer, septē milia sibi reseruarit deus, q's qs uidit aut
nouit eē pplm dei? Quis igit & nūc negare audeat
deū sub istis principib' uiris (nō em, nisi uiros pu
blici ministerij & nominis recēses) in uulgo sibi ser
uasse ecclesiā, & illos oēs, exemplo Israelitici regni
perire pmisisse: quandoquidē peculiare est deo,
Electos Israel impedire & pingues eorū occidere,
Psalmo septuagesimo septimo, Feces uero & relis
quias Israel seruare, ut Esaias dicit.

¶ Quid accidit sub ipso Chro, ubi oēs Aposto
li scandalizati, tū ipse ab uniuerso pppo negat' &
dānatus est, uix uno & altero Nicodemo & Iose
pho, tū latrone in cruce seruatis? At nunqd illi po
pulus dei tū dicebant? Erant quidē pplus dei relis
quus, sed nō nominabat, is q nominabat, nō erat.
Quis scit, si toto mūdi cursū, ab origine sua, semp
talis fuerit status Ecclie dei, ut alij dicerent ppls
& sancti dei, q nō essent, alij uero inter illos, ut reli
quie essent & nō dicerent pplus aut sancti, sicut
mōstrat historia Cain & Habel, Ismael & Isaac, Es
sau & Iacob? Vide Arrianorū seculū, ubi uix qnq
in toto orbe Episcopi catholici seruati sunt, nq a
sedibus pulsi, regnātibus ubiq Arrianis publico
noīe & officio ecclie, nihilominus sub istis hereti
cis suā eccliam seruauit Chrs, sed sic, ut minime
ecclia putaret aut haberet. Sub Papæ regno, ostē
de unū Ep̄m suo officio fungentē, ostēde unū cōd
liū, in q de rebus pietatis tractatū sit, ac nō potius
de Pallijs, de dignitate, de cēsibus & alijs pphanis
nugia

nugis, q̄ spūi sancto tribuere, nisi insan⁹, nō possit.
Et nihilomin⁹ ij ecclesia uocant, cū oēs, saltē sic uiuē
tes, p̄diti sint & nihil minus q̄ ecclesia, Verū sub ijs
seruauit suā ecclesiā, s; ut nō diceret ecclesia. Quot
sctōs putas exusserūt & occiderūt iā aliquot seculis,
soli illi inquisitores hæreticæ prauitatis: uelut
Iohannē Hussum & similes, quorū seculo nō dubiū
est, multos uiros sanctos uixisse eodē spū. Cur nō
illud potius miraris Erasme, qđ ab origine mūdi
semp̄ inter gentes fuerūt, excellētiora ingenia, ma
ior eruditio, ardētius studiū, q̄ inter Chriianos uel
pp̄los dei, sicut Chrs ipse cōfitē, prudentiores eē
filios huius seculi filijs lucis? Quis Chriianos uel
unū Ciceroni, ut Gr̄cos taceā, ingenio, eruditioe,
diligētia cōparādus ē? Quid igit̄ obstitisse dicem⁹
ut nullus illorū ad grām puenire potuerit? q̄ cer
te lib. arb. summis exercuerūt uirib⁹? Nullū uero
inter eos fuisse, q̄ summo studio ad ueritatē cōten
derit, q̄s audeat dicere? Et tñ asseri oportet, nullū
puenisse. An etiā hic incredibile dices? Deū tot tā
tosq̄ uiros, ppetuo mūdi cursu, reliq̄sse & frustra
niti p̄misisse? Certe, si lib. arb. aliqd eēt uel potuiss
set, in illis uiris fuisse & potuisse debuit, uel uno alē
q̄ exēplo, Sed nihil ualuit, imo in cōtrariū sp̄ ualuit
it, ut hoc uno argumēto satis p̄bari q̄at, lib̄r̄ arb.
nihil eē, ut cuius nullū iudiciū ab initio mūdi usq̄
in finē ostendi possit. Sed redeo ad p̄positū. Quid
mir⁹, si deus oēs ecclesiæ maiores sinat ire uias suas,
q̄ sic oēs gentes p̄misit ire uias suas, ut Paulus in
Actis dicit? Nō est res tam uulgaris, Mi Erasme,
ecclesia dei, q̄ est, nomen hoc, ecclesia dei, nec ita pas
sim occurrant sancti dei, ut hoc nomē, Sancti dei,
Margas

Margaritæ & nobiles gemæ sunt, q̄s sp̄s nō proij-
cit ante porcos, sed ut scriptura uocat, absconditas
seruat, ne ip̄ius uideat gl̄iam dei. Alioq̄ si palā ab
oībus agnoscerent q̄to fieri posset, ut sicut in mū-
do uexarent & affligerent, ut Paulus dicit, Si co-
gnouissent, nūq̄ dñm gl̄iæ crucifixissent.

62 Nō hęc dico, q̄ sanctos & eccliam dei eē
negē, quos tu adducis, sed qđ probari nō possit, si
q̄s neget, eē ip̄sos sanctos, relinqui uero prorsus in-
certū, ideo locū a sanctimonia eorū, non eē fidelē
satis, pro dogmate aliquo cōfirmando. Sanctos
eos dico & habeo, Eccliam dei eos uocō & sentio
canone charitatis, nō canone fidei. Hoc est, Charis-
tas, q̄ oīa optima de quouis cogitat, nec est suspici-
cax, omniaq̄ credit ac p̄sumit de proximis bona
sanctū uocat quēlibet baptizatū, nec periculum est
si erret, q̄a charitatis est falli, cū sit exposita oībus
oīm uisibus & abusibus, ministra generalis, bonorū,
malorū, fidelīū, infidelīū, ueraciū, fallaciū. Fides
uero nullū uocat sanctū, nisi diuino iudicio de-
claratū. Quia fidei est, nō falli. Ideo cū oēs debea-
mus haberi inuicē sancti, iure charitatis, nullusta-
men debet sanctus decerni, iure fidei, tanq̄ articu-
lus sit fidei, illū uel illū eē sanctū, quo mō suos quos
nescit, sanctos canonizat, aduersarius ille dei, Pa-
pa in locū dei se cōstituens. Hoc solū dico, de illis
tuis, uel nostris potius sanctis, qđ cū ip̄si uariēt in-
ter sese, illi potius sequendi fuerant, q̄ optima, id
est, cōtra lib. arb. pro gratia, loquuti sunt, relictis
illis, q̄ pro infirmitate carnis, carnē potius q̄ sp̄m
testificati sunt. Ita & illi, q̄ sibi ip̄is nō constant, ea
parte fuerant eligendi & apprehendendi, ubi ex
spiritu